

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Anden Afdeling)

18. september 2014*

»Varemærker — direktiv 89/104/EØF — artikel 3, stk. 1, litra e) — afslag på registrering eller ugyldighed — tredimensionalt varemærke — regulerbar »Tripp Trapp«-barnestol — tegn, som udelukkende består af en udformning, som følger af varens egen karakter — tegn, som består af en udformning, hvorved varen får en væsentlig værdi«

I sag C-205/13,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Hoge Raad der Nederlanden (Nederlandene) ved afgørelse af 12. april 2013, indgået til Domstolen den 18. april 2013, i sagen:

Hauck GmbH & Co. KG

mod

Stokke A/S,

Stokke Nederland BV,

Peter Opsvik,

Peter Opsvik A/S,

har

DOMSTOLEN (Anden Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, R. Silva de Lapuerta, og dommerne J.L. da Cruz Vilaça, G. Arestis (refererende dommer), J.-C. Bonichot og A. Arabadjiev,

generaladvokat: M. Szpunar

justitssekretær: ekspeditionssekretær M. Ferreira,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 26. februar 2014,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Hauck GmbH & Co. KG ved advocaten S. Klos, A.A. Quaedvlieg og S.A. Hoogcarspel

* Processprog: nederlandsk.

- Stokke A/S, Stokke Nederland BV, Peter Opsvik og Peter Opsvik A/S ved advokaten T. Cohen Jehoram og R. Sjoerdsma
 - den tyske regering ved T. Henze og J. Kemper, som befuldmægtigede
 - den italienske regering ved G. Palmieri, som befuldmægtiget, bistået af avvocato dello Stato M. Salvatorelli
 - den polske regering ved B. Majczyna, B. Czech og J. Fałdyga, som befuldmægtigede
 - den portugisiske regering ved L. Inez Fernandes og R. Solnado Cruz, som befuldmægtigede
 - Det Forenede Kongeriges regering ved M. Holt, som befuldmægtiget, og barrister N. Saunders
 - Europa-Kommissionen ved F.W. Bulst og F. Wilman, som befuldmægtigede,
- og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 14. maj 2014, afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 3, stk. 1, litra e), i Rådets første direktiv 89/104/EØF af 21. december 1988 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om varemærker (EFT 1989 L 40, s. 1, herefter »varemærkedirektivet«).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem på den ene side Hauck GmbH & Co. KG, der er et selskab efter tysk ret (herefter »Hauck«), og på den anden side Stokke A/S, Stokke Nederland BV, Peter Opsvik og Peter Opsvik A/S (herefter samlet »Stokke m.fl.«) vedrørende en begæring om, at Benelux-varemærkeregistreringen af et tegn, der har form som en barnestol, der markedsføres af Stokke m.fl., erklæres ugyldig.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 Varemærkedirektivets artikel 3, stk. 1, litra e), med overskriften »Registreringshindringer og ugyldighedsgrunde« bestemmer:

»Følgende tegn og varemærker udelukkes fra registrering eller kan erklæres ugyldige, hvis de allerede er blevet registreret:

[...]

- e) tegn, som udelukkende består af
 - en udformning, som følger af varens egen karakter
 - en udformning af varen, som er nødvendig for at opnå et teknisk resultat, eller
 - en udformning, hvorved varen får en væsentlig værdi.«

Beneluxaftalen

- 4 Artikel 2.1, stk. 2, i Beneluxaftalen om intellektuel ejendomsret (varemærker og design), der blev undertegnet i Haag den 25. februar 2005 og trådte i kraft den 1. september 2006, bestemmer:

»Tegn, der kan udgøre et Benelux-varemærke:

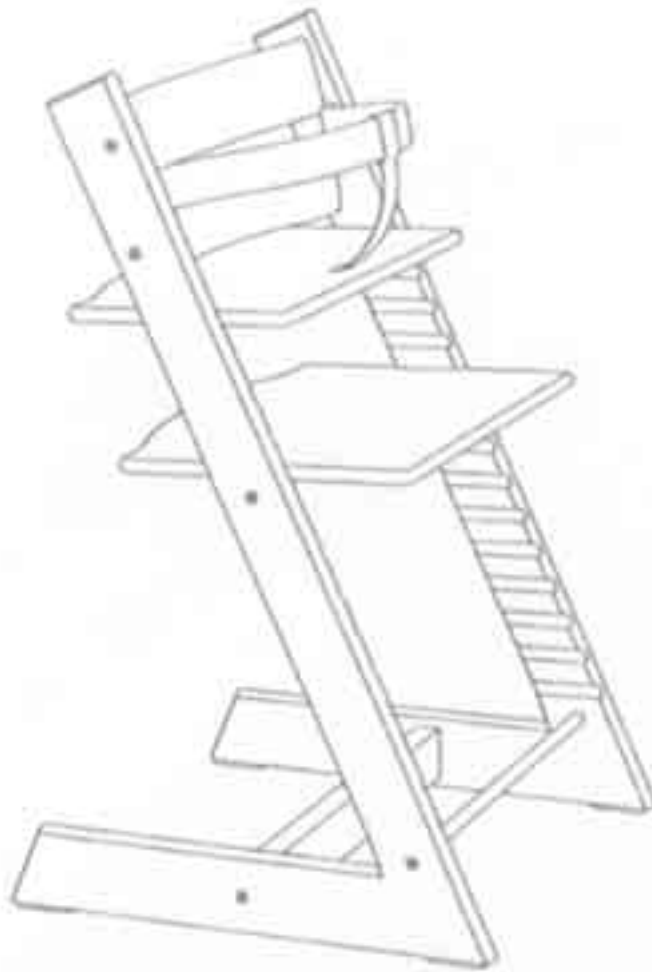
[...]

2. Imidlertid kan tegn, der udelukkende består af en udformning, som følger af varens egen karakter, en udformning, hvorved varen får en væsentlig værdi, eller en udformning, som er nødvendig for at opnå et teknisk resultat, ikke anses for varemærker.«

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 5 Peter Opsvik har udviklet en barnestol benævnt »Tripp Trapp«. Denne stol udgøres af skråstillede standere, hvorpå alle stolens elementer er fastgjort, og af standere og af tværbjælker, som danner en L-form, hvilket efter den forelæggende rets opfattelse giver stolen en høj grad af originalitet. Stolens design har modtaget flere priser, er blevet hædret og er blevet udstillet i museer. Fra 1972 er »Tripp Trapp«-stolene blevet markedsført af Stokke m.fl., især på det skandinaviske marked, og siden 1995 på det nederlandske marked.
- 6 Hauck producerer, distribuerer og sælger børneartikler, herunder to stole, der benævnes »Alpha« og »Beta«.

- 7 Den 8. maj 1998 indgav Stokke A/S en ansøgning om registrering af et tredimensionalt varemærke, der har et udseende som barnestolen »Tripp Trapp«, til Benelux-kontoret for intellektuel ejendomsret. Varemærket blev registreret i selskabets navn for »stole, herunder børnestole« og omfatter nedenstående udformning:

- 8 I forbindelse med en anden sag i Tyskland mellem Stokke m.fl. og Hauck anerkendte Oberlandesgericht Hamburg ved en dom, der nu er retskraftig, at »Tripp Trapp«-stolen var ophavsretligt beskyttet i henhold til tysk ret, og at »Alpha«-stolen krænkede denne ret.
- 9 I Nederlandene anlagde Stokke m.fl. sag ved Rechtbank 's-Gravenhage, idet de gjorde gældende, at Haucks produktion og markedsføring af stolene »Alpha« og »Beta« krænkede ophavsretten til »Tripp Trapp«-stolen og deres Benelux-varemærke, og de nedlagde påstand om skadeserstatning med renter for overtrædelsen. Hauck fremsatte heroverfor et modkrav om, at Benelux-varemærket Tripp Trapp, som Stokke A/S var indehaver af, blev erklæret ugyldigt.
- 10 Rechtbank 's-Gravenhage gav i vidt omfang medhold i Stokke m.fl.s påstande, for så vidt som disse var støttet på deres brugsrettigheder. Den gav imidlertid Hauck medhold i påstanden om, at det nævnte varemærke skulle erklæres ugyldigt.
- 11 Hauck appellerede denne afgørelse til Gerechtshof te's-Gravenhage (Nederlandene). Denne ret fastslog, at »Tripp Trapp«-stolen var beskyttet af ophavsretten, og at stolene »Alpha« og »Beta« faldt ind under beskyttelsesområdet. Gerechtshof te's-Gravenhage konkluderede således, at Hauck i årene 1986 til 1999 havde krænket Stokke m.fl.s ophavsret.

- 12 Gerechtshof te's-Gravenhage fandt imidlertid, at »Tripp Trapp«-stolens tiltrækkende udseende giver den pågældende vare en væsentlig værdi, og at dens udformning følger af varens egen karakter, nemlig en barnestol, der er sikker, komfortabel og af god kvalitet. Gerechtshof te's-Gravenhage fandt således, at det omtvistede varemærke er et tegn, som udelukkende består af en udformning, der svarer til registreringshindringerne og ugyldighedsgrundene i varemærkedirektivets artikel 3, stk. 1, litra e), første og tredje led. Denne ret fastslog derfor, at Rechtbank 's-Gravenhage med rette havde erklæret det nævnte tredimensionale varemærke ugyldigt.
- 13 Hauck iværksatte kassationsanke ved Hoge Raad der Nederlanden til prøvelse af Gerechtshof te's-Gravenhages dom, og Stokke m.fl. iværksatte kontraappel i forbindelse med denne sag. Hoge Raad der Nederlanden forkastede kassationsanken, men fandt, at kontraappellen indebærer en fortolkning af bestemmelserne i varemærkedirektivets artikel 3, stk.1, litra e), der hidtil ikke er blevet besvaret i Domstolens praksis.
- 14 Under disse omstændigheder har Hoge Raad der Nederlanden besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) a) Er der ved registreringshindringen eller ugyldighedsgrunden i artikel 3, stk. 1, litra e), [første led, i varemærkedirektivet] [...] – dvs. at tredimensionelle varemærker ikke udelukkende må bestå af en udformning, som følger af varens egen karakter – tale om en udformning, der er nødvendig for varens funktion, eller er dette allerede tilfældet, når varen har en eller flere væsentlige brugsegenskaber, som forbrugeren muligvis også kan finde hos konkurrenternes varer?
- b) Såfremt ingen af disse alternativer er korrekt, hvorledes skal forskriften da fortolkes?
- 2) a) Er der ved registreringshindringen eller ugyldighedsgrunden i artikel 3, stk. 1, litra e), [tredje led, i varemærkedirektivet] [...] – dvs. at [tredimensionelle] varemærker ikke udelukkende må bestå af en udformning, hvorved varen får en væsentlig værdi – tale om begrundelsen (eller begrundelserne) for beslutningen om køb hos de forbrugerkredse, der kommer i betragtning?
- b) Kan der kun tales om »en udformning, hvorved varen får en væsentlig værdi« som omhandlet i den netop nævnte forskrift, såfremt udformningen i sammenligning med andre værdier (såsom [...] sikkerhed, komfort og egnethed [ved barnestole]) må betragtes som den væsentligste hhv. dominerende værdi, eller kan dette også være tilfældet, såfremt varen ud over denne værdi også har andre værdier, der må betragtes som væsentlige?
- c) Er det den opfattelse, som næres af flertallet af de forbrugere, der kommer i betragtning, der er afgørende for besvarelsen af spørgsmål 2a og b, eller kan en ret også lægge til grund, at allerede opfattelsen hos en del af forbrugerne er tilstrækkelig til at betragte den pågældende værdi som »væsentlig« i den nævnte bestemmelses forstand?
- d) Såfremt besvarelsen af spørgsmål 2c lyder som i sidstnævnte alternativ, hvorledes skal da denne del af forbrugerne fastlægges?
- 3) Skal artikel 3, stk. 1, litra e), i [varemærkedirektivet] [...] fortolkes således, at registreringshindringen i henhold til litra e) også gælder, såfremt det tredimensionelle varemærke indeholder et tegn, for hvilket det i [første led] anførte gælder, men som i øvrigt opfylder kriteriet i [tredje led]?»

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første spørgsmål

- 15 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om varemærkedirektivets artikel 3, stk. 1, litra e), første led, skal fortolkes således, at registreringshindringen i denne bestemmelse kun kan finde anvendelse på et tegn, som udelukkende består af en udformning, der er nødvendig for varens funktion, eller også på et tegn, som udelukkende består af en udformning, der gengiver en eller flere af denne vares væsentlige brugsegenskaber, som forbrugeren muligvis kan efterspørge hos konkurrenternes varer.
- 16 Ifølge denne bestemmelse er tegn, som udelukkende består af en udformning, som følger af varens egen karakter, udelukket fra registrering eller kan erklæres ugyldige, hvis de allerede er registreret.
- 17 Domstolen har allerede fastslået, at de forskellige registreringshindringer i varemærkedirektivets artikel 3 skal fortolkes i lyset af den almene interesse, der ligger bag hver af dem (jf. i denne retning domme *Windsurfing Chiemsee*, C-108/97 og C-109/97, EU:C:1999:230, præmis 25-27, og *Philips*, C-299/99, EU:C:2002:377, præmis 77).
- 18 I denne henseende har Domstolen for så vidt angår varemærkedirektivets artikel 3, stk. 1, litra e), andet led, fastslået, at begrundelsen for registreringshindringerne i denne bestemmelse er, at det skal undgås, at varemærkebeskyttelsen fører til, at varemærkeindehaveren får monopol på tekniske løsninger eller en vares funktionelle kendetegn, som brugeren kan tænkes at efterspørge ved konkurrenternes varer [dom *Philips*, EU:C:2002:377, præmis 78, og for så vidt angår artikel 7, stk. 1, litra e), i Rådets forordning (EF) nr. 40/94 af 20.12.1993 om EF-varemærker (EFT 1994 L 11, s. 1), som i det væsentlige er identisk med varemærkedirektivets artikel 3, stk. 1, litra e), dom *Lego Juris mod KHIM*, C-48/09 P, EU:C:2010:516, præmis 43].
- 19 Det umiddelbare formål med forbuddet mod registrering af udformninger, der er rent funktionelle som omhandlet i varemærkedirektivets artikel 3, stk. 1, litra e), andet led, eller som giver varen en væsentlig værdi som omhandlet i denne bestemmelses tredje led, er at undgå, at den evigtvarende eneret, som varemærket giver, kan anvendes uden tidsbegrænsning til at gøre andre rettigheder, som EU-lovgiver har ønsket at underlægge forældelsesfrister, evigtvarende (jf. i denne retning dom *Lego Juris mod KHIM*, EU:C:2010:516, præmis 45).
- 20 Således som generaladvokaten har anført i punkt 28 og 54 i forslaget til afgørelse, skal det konstateres, at registreringshindringen i varemærkedirektivets artikel 3, stk. 1, litra e), første led, har samme formål som det, der forfølges med denne bestemmelses andet og tredje led, og at dette første led følgelig skal fortolkes i overensstemmelse hermed.
- 21 Følgelig forudsætter en korrekt anvendelse af varemærkedirektivets artikel 3, stk. 1, litra e), første led, at det pågældende tegns væsentlige kendetegn, dvs. dets vigtigste elementer, i hvert enkelt tilfælde identificeres behørigt, idet der tages udgangspunkt i det helhedsindtryk, som tegnet giver, eller en successiv undersøgelse af hvert af tegnets bestanddele (jf. i denne retning dom *Lego Juris mod KHIM*, EU:C:2010:516, præmis 68-70).
- 22 I denne henseende skal det understreges, at registreringshindringen i varemærkedirektivets artikel 3, stk. 1, litra e), første led, ikke kan finde anvendelse, når ansøgningen om registrering som varemærke vedrører en vares udformning, hvori et andet element, såsom et dekorativt eller kreativt element, der ikke er knyttet til varens generiske funktion, spiller en vigtig eller væsentlig rolle (jf. i denne retning dom *Lego Juris mod KHIM*, EU:C:2010:516, præmis 52 og 72).

- 23 Således ville en fortolkning af den nævnte bestemmelses første led, hvorefter denne alene fandt anvendelse på tegn, der udelukkende består af udformninger, der er nødvendige for den pågældende vares funktion, hvorved den pågældende producent ikke ville have noget råderum til et væsentligt personligt bidrag, ikke give mulighed for, at den deri fastsatte registreringshindring fuldt ud opfyldte sit formål.
- 24 En sådan fortolkning ville nemlig medføre en begrænsning af denne registreringshindring til kun at omfatte såkaldte »naturlige« varer, der ikke kan erstattes, eller såkaldte »reglementerede« varer, hvis udformning er fastsat af regler, selv om de tegn, der består af udformninger, som følger af sådanne varer, under alle omstændigheder ikke kunne registreres på grund af deres manglende særpræg.
- 25 Der skal derimod ved anvendelsen af registreringshindringen i varemærkedirektivets artikel 3, stk. 1, litra e), første led, tages hensyn til den omstændighed, at begrebet »en udformning, som følger af vares egen karakter« indebærer, at de udformninger, hvis væsentlige egenskaber er nødvendige for denne vares generiske funktion eller funktioner, i princippet ligeledes skal være udelukket fra registrering.
- 26 Såfremt sådanne egenskaber, således som generaladvokaten har anført i punkt 58 i forslaget til afgørelse, var forbeholdt en enkelt erhvervsdrivende, ville det gøre det vanskeligere for konkurrerende virksomheder at udforme deres varer på en måde, der var brugbar for anvendelsen af de nævnte varer. Endvidere skal det konstateres, at der er tale om væsentlige egenskaber, som forbrugeren kan efterspørge i konkurrenternes varer, henset til, at disse varer har til formål at opfylde en identisk eller lignende funktion.
- 27 Følgelig skal det første spørgsmål besvares med, at varemærkedirektivets artikel 3, stk. 1, litra e), første led, skal fortolkes således, at registreringshindringen i denne bestemmelse kan finde anvendelse på et tegn, der udelukkende består af udformningen af en vare, som har en eller flere brugsegenskaber, der er væsentlige, og som er knyttet til denne vares generiske funktion eller funktioner, som forbrugeren muligvis kan efterspørge hos konkurrenternes varer.

Det andet spørgsmål

- 28 Med det andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om varemærkedirektivets artikel 3, stk. 1, litra e), tredje led, skal fortolkes således, at registreringshindringen i denne bestemmelse kan finde anvendelse på et tegn, der udelukkende består af udformningen af en vare, der har flere egenskaber, og som kan give den flere væsentlige værdier, og om der i forbindelse med denne vurdering skal tages hensyn til opfattelsen hos den tilsligtede kundekreds af vares udformning.
- 29 Det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, at Hoge Raad der Nederlandens tvivl for så vidt angår fortolkningen af den nævnte bestemmelse skyldes den omstændighed, at »Tripp Trapp«-stolens form efter rettens opfattelse giver denne stol en betydelig æstetisk værdi, mens denne vare samtidig har andre egenskaber, nemlig sikkerhed, komfort og kvalitet, som tillægger den værdier, der er væsentlige for dens funktion.
- 30 I denne henseende bemærkes, at den antagelse, at udformningen tillægger varen en væsentlig værdi, ikke udelukker, at også andre egenskaber ved varen ligeledes kan give den en betydelig værdi.
- 31 Formålet med at undgå, at den evigtvarende eneret, som varemærket giver, kan anvendes uden tidsbegrænsning til at gøre andre rettigheder, som EU-lovgiver har ønsket at underlægge forældelsesfrister, evigtvarende, kræver, således som generaladvokaten har anført i punkt 85 i forslaget

til afgørelse, at anvendelsen af varemærkedirektivets artikel 3, stk. 1, litra e), tredje led, ikke automatisk udelukkes, når den pågældende vare ud over sin æstetiske funktion også opfylder andre væsentlige funktioner.

- 32 Begrebet »en udformning, hvorved varen får en væsentlig værdi« kan nemlig ikke kun begrænses til vareudformningen, der udelukkende har en kunstnerisk eller dekorativ værdi, idet der ellers opstår en risiko for, at de varer, der ud over et betydeligt æstetisk element har væsentlige funktionelle egenskaber, ikke omfattes. I dette sidstnævnte tilfælde ville den ret, som et varemærke giver indehaveren, give monopol på varernes væsentlige egenskaber, hvilket ville forhindre den nævnte registreringshindring i fuldt ud at opfylde sit formål.
- 33 Hvad endvidere angår påvirkningen af den tilsigtede kundekreds har Domstolen fastslået, at i modsætning til den situation, der er omfattet af varemærkedirektivets artikel 3, stk. 1, litra b), hvor opfattelsen hos den tilsigtede kundekreds ubetinget skal tages i betragtning, idet den er væsentlig for at fastslå, om det tegn, der er indgivet med henblik på registrering som varemærke, gør det muligt at adskille de pågældende varer og tjenesteydelser som hidrørende fra en bestemt virksomhed, kan en sådan forpligtelse ikke pålægges inden for rammerne af artikel 3, stk. 1, litra e) (jf. i denne retning dom *Lego Juris mod KHIM*, EU:C:2010:516, præmis 75).
- 34 Den formodede opfattelse af tegnet hos gennemsnitsforbrugeren er ikke et afgørende element ved anvendelsen af registreringshindringen i den nævnte bestemmelses tredje led, men kan højst udgøre et relevant bedømmelseskriterium for den kompetente myndighed, når denne foretager en identifikation af tegnets væsentlige kendetegn (jf. i denne retning *Lego Juris mod KHIM*, EU:C:2010:516, præmis 76).
- 35 I denne henseende kan der, således som generaladvokaten har anført i punkt 93 i forslaget til afgørelse, tages hensyn til andre bedømmelseskriterier, såsom karakteren af den omhandlede kategori af varer, den omhandlede udformnings kunstneriske værdi, de særlige egenskaber ved denne udformning i forhold til andre udformninger, der almindeligvis er tilgængelige på det pågældende marked, den mærkbare prisforskel i forhold til lignende varer eller en markedsføringsstrategi, hvorved primært varens æstetiske egenskaber er fremhævet.
- 36 På baggrund af de ovenstående bemærkninger skal det andet spørgsmål besvares med, at varemærkedirektivets artikel 3, stk. 1, litra e), tredje led, skal fortolkes således, at registreringshindringen i denne bestemmelse kan finde anvendelse på et tegn, der udelukkende består af udformningen af en vare, der har flere egenskaber, som kan give den flere væsentlige værdier. Den tilsigtede kundekreds' opfattelse af en vares udformning udgør alene et enkelt af bedømmelseskriterierne med henblik på afgørelsen af, om den omhandlede registreringshindring skal finde anvendelse.

Det tredje spørgsmål

- 37 Med det tredje spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om varemærkedirektivets artikel 3, stk. 1, litra e), skal fortolkes således, at registreringshindringerne i denne bestemmelses første og tredje led kan anvendes i kombination.
- 38 I henhold til denne bestemmelse er tegn, som udelukkende består af en udformning, som følger af varens egen karakter, en udformning af varen, som er nødvendig for at opnå et teknisk resultat, og en udformning, hvorved varen får en væsentlig værdi, udelukket fra registrering eller kan erklæres ugyldige, hvis de allerede er blevet registreret.

- 39 Det fremgår klart af denne ordlyd, at de tre registreringshindringer i den nævnte bestemmelse har selvstændig karakter. Opregningen af dem efter hinanden og anvendelsen af udtrykket »udelukkende« indebærer nemlig, at hver enkelt af dem skal finde anvendelse uafhængigt af de andre.
- 40 Således kan et tegn, der udelukkende består af varens udformning eller af en grafisk gengivelse af denne form, ikke registreres som varemærke, såfremt et enkelt af kriterierne i varemærkedirektivets artikel 3, stk. 1, litra e), er opfyldt (domme Philips, EU:C:2002:377, præmis 76, og Benetton Group, C-371/06, EU:C:2007:542, præmis 26, tredje tankestreg).
- 41 Det har i denne henseende ingen betydning, at dette tegn kan udelukkes fra registrering på grundlag af flere registreringshindringer, så længe en enkelt af disse hindringer finder fuld anvendelse på det nævnte tegn.
- 42 Det skal endvidere understreges, således som generaladvokaten har anført i punkt 99 i forslaget til afgørelse, at formålet om den almene interesse, der ligger til grund for anvendelsen af de tre registreringshindringer i varemærkedirektivets artikel 3, stk. 1, litra e), er til hinder for udelukkelse fra registrering, når ingen af disse tre hindringer kan finde fuld anvendelse.
- 43 På denne baggrund skal det tredje spørgsmål besvares med, at varemærkedirektivets artikel 3, stk. 1, litra e), skal fortolkes således, at registreringshindringerne i denne bestemmelses første og tredje led ikke kan anvendes i kombination.

Sagens omkostninger

- 44 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Anden Afdeling) for ret:

- 1) **Artikel 3, stk. 1, litra e), første led, i Rådets første direktiv 89/104/EØF af 21. december 1988 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om varemærker skal fortolkes således, at registreringshindringen i denne bestemmelse kan finde anvendelse på et tegn, der udelukkende består af udformningen af en vare, som har en eller flere brugsegenskaber, der er væsentlige, og som er knyttet til denne vares generiske funktion eller funktioner, som forbrugeren muligvis kan efterspørge hos konkurrenternes varer.**
- 2) **Artikel 3, stk. 1, litra e), tredje led, i første direktiv 89/104 skal fortolkes således, at registreringshindringen i denne bestemmelse kan finde anvendelse på et tegn, der udelukkende består af udformningen af en vare, der har flere egenskaber, som kan give den flere væsentlige værdier. Den tilsigtede kundekreds' opfattelse af en vares udformning udgør alene et enkelt af bedømmelseskriterierne med henblik på afgørelsen af, om den omhandlede registreringshindring skal finde anvendelse.**
- 3) **Artikel 3, stk. 1, litra e), i første direktiv 89/104 skal fortolkes således, at registreringshindringerne i denne bestemmelses første og tredje led ikke kan anvendes i kombination.**

Underskrifter